

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MICHAL BOBEK
prednesené 27. februára 2020¹

Vec C-41/19

**FX
proti
GZ, zastúpenej svojou matkou**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Amtsgericht Köln (Okresný súd Kolín nad Rýnom, Nemecko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Právomoc vo veciach vyživovacej povinnosti – Nariadenie (ES) č. 4/2009 – Právomoc rozhodnúť o návrhu na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia“

I. Úvod

1. Odporkyňou v prejednávanej veci je nezaopatrené dieťa, ktoré žije v Poľsku. Odporkyňa získala rozhodnutie poľských súdov, ktorým sa stanovuje vyživovacia povinnosť jej otca (navrhovateľa), ktorý žije v Nemecku. Po získaní doložky vykonateľnosti poľského rozhodnutia o výživnom v Nemecku sa odporkyňa teraz domáha výkonu rozhodnutia v tomto členskom štáte. Navrhovateľ je proti výkonu rozhodnutia na základe toho, že jeho platobné povinnosti boli z veľkej časti splnené. Tvrdí, že sám platil výživné a že štátne dávky boli odporkyni vyplatené aj prostredníctvom fondu pre výživné v Poľsku v jeho mene.

2. Prejednávaná vec sa týka daného návrhu na zastavenie núteného výkonu z dôvodu zaplatenia dlhu, ktorý podal navrhovateľ na nemecké súdy. Kľúčovou otázkou, ktorá je predmetom tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania je, či sú nemecké súdy príslušné rozhodnúť o tomto návrhu na základe nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti².

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Nariadenie č. 4/2009

3. V zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 „toto nariadenie sa vzťahuje na vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva“.

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1.

4. Podľa článku 2 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 na účely tohto nariadenia: „rozhodnutie“ je rozhodnutie vo veci vyživovacej povinnosti vydané súdom členského štátu bez ohľadu na jeho označenie, vrátane uznesenia, nariadenia, rozsudku alebo exekučného príkazu, ako aj rozhodnutie o trovách konania vydané súdnym úradníkom. ...“

5. Článok 3 nariadenia č. 4/2009 stanovuje, že „v členských štátoch je právomoc vo veciach vyživovacej povinnosti daná:

a) súdu podľa miesta obvyklého pobytu povinného, alebo

b) súdu podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného,...

...“

6. V odseku 1 článku 8 nariadenia č. 4/2009, nazvaného „Obmedzenie možnosti konania“, sa stanovuje: „Ak sa rozhodnutie vydalo v členskom štáte alebo haagskom zmluvnom štáte, v ktorom má oprávnený obvyklý pobyt, povinný nemôže začať konanie s účelom zmeniť toto rozhodnutie alebo získať nové rozhodnutie v žiadnom inom členskom štáte, pokiaľ má oprávnený naďalej obvyklý pobyt v štáte, v ktorom sa rozhodnutie vydalo“.

7. Kapitola IV nariadenia č. 4/2009 upravuje „uznávanie, vykonateľnosť a výkon rozhodnutí“. Táto kapitola sa delí na tri oddiely: oddiel 1 sa vzťahuje na rozhodnutia vydané v členskom štáte, ktorý je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007 (články 17 až 22);³ oddiel 2 sa vzťahuje na rozhodnutia vydané v členskom štáte, ktorý nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007 (články 23 až 38), a oddiel 3 obsahuje spoločné ustanovenia (články 39 až 43).

8. Článok 21 nariadenia č. 4/2009 s názvom „Zamietnutie alebo prerušenie výkonu“, ktorý sa nachádza vo vyššie uvedenom oddiele 1, stanovuje:

„1. Dôvody zamietnutia alebo prerušenia výkonu podľa právneho poriadku členského štátu výkonu sa uplatnia, pokiaľ nie sú nezlučiteľné s uplatnením odsekov 2 a 3.

2. Príslušný orgán v členskom štáte výkonu na návrh povinného sčasti alebo úplne zamietne výkon rozhodnutia súdu pôvodu, ak sa právo na výkon rozhodnutia súdu pôvodu premlčalo podľa právneho poriadku členského štátu pôvodu alebo podľa právneho poriadku členského štátu výkonu, podľa toho, ktorý určuje dlhšiu premlčaciu lehotu.

Príslušný orgán v členskom štáte výkonu môže okrem toho na návrh povinného sčasti alebo úplne zamietnuť výkon rozhodnutia súdu pôvodu, ak je nezlučiteľné s rozhodnutím vydaným v členskom štáte výkonu alebo s rozhodnutím vydaným v inom členskom štáte alebo v treťom štáte, ktoré spĺňa podmienky potrebné na jeho uznanie v členskom štáte výkonu.

Rozhodnutie, ktoré mení skoršie rozhodnutie o vyživovacej povinnosti z dôvodu zmenených okolností, sa nepovažuje za nezlučiteľné rozhodnutie v zmysle druhého pododseku.

...“

3 Európska únia a jej členské štáty sa zúčastnili na rokovaníach v rámci Dohovoru o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny prijatého v Haagu 23. novembra 2007 schváleného v mene Európskej únie rozhodnutím Rady 2011/432/EÚ z 9. júna 2011 (Ú. v. EÚ L 192, 2011, s. 39; ďalej len „Haagsky dohovor z roku 2007“), a Haagskeho protokolu z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2009/941/ES z 30. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 331, s. 17; ďalej len „Haagsky protokol z roku 2007“). Odôvodnenie 8 nariadenia č. 4/2009 stanovuje, že oba tieto inštrumenty by sa mali v tomto nariadení zohľadniť.

9. Článok 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 znie takto: „Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, výkon rozhodnutí vydaných v inom členskom štáte sa spravuje právnym poriadkom členského štátu výkonu. Rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ktoré je vykonateľné v členskom štáte výkonu, sa v ňom vykonáva za rovnakých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu.“

10. Podľa článku 42 nariadenia č. 4/2009: „Rozhodnutie vydané v niektorom z členských štátov sa za žiadnych okolností nesmie skúmať vo veci samej v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti alebo výkon.“

11. Článok 75 nariadenia č. 4/2009 obsahuje prechodné ustanovenia. Stanovuje, že:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje iba na konania začaté, súdne zmiery schválené alebo uzavreté a verejné listiny vyhotovené po začatí jeho uplatňovania s výhradou odsekov 2 a 3.

2. Oddiely 2 a 3 kapitoly IV sa uplatňujú na:

a) rozhodnutia vydané v členských štátoch pred dňom začatia uplatňovania tohto nariadenia, ktorých uznanie alebo vyhlásenie vykonateľnosti sa navrhuje po uvedenom dni;

...

[Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach⁴] sa naďalej uplatňuje na konania o uznanie a výkon neukončené ku dňu začatia uplatňovania tohto nariadenia.

...“

2. Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012

12. Odôvodnenie 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach⁵ znie takto:

„(10) Rozsah pôsobnosti tohto nariadenia by sa mal vzťahovať na všetky hlavné občianske a obchodné veci okrem určitých presne vymedzených vecí, najmä vyživovacej povinnosti, ktorá by mala byť vyňatá z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia v nadväznosti na prijatie [nariadenia č. 4/2009].“

13. V zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia č. 1215/2012:

„Toto nariadenie sa neuplatňuje na:

...

e) vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva;

...“

4 Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

5 Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1.

14. Článok 24 nariadenia č. 1215/2012, ktorý je súčasťou oddielu 6 kapitoly II a ktorého predmetom úpravy je „výlučná právomoc“ stanovuje, že „výlučnú právomoc majú tieto súdy členského štátu bez ohľadu na bydlisko účastníkov:

...

5. v konaniach týkajúcich sa výkonu rozsudku[,] súd[y] členského štátu, v ktorom sa rozsudok vykonal alebo sa má vykonať“.

B. Nemecké právo

15. V zmysle § 66 Gesetz zur Geltendmachung von Unterhaltsansprüchen mit ausländischen Staaten alebo Auslandsunterhaltsgesetz (zákon o vymáhaní výživného v styku s cudzími štátmi alebo zákon o výživnom zo zahraničia; ďalej len „AUG“)⁶:

„1. Ak je zahraničné rozhodnutie vyhlásené za vykonateľné v súlade s [nariadením č. 4/2009] bez konania o vyhlásení rozhodnutia za vykonateľné alebo ak je vyhlásené za vykonateľné podľa uvedeného nariadenia..., povinný môže uplatniť námietky, ktoré smerujú voči samotnému nároku, v konaní podľa § 120 ods. 1 [Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zákon o konaní v rodinných a nespоровých veciach; ďalej len ‚FamFG‘)] v spojení s článkom 767 [Zivilprozessordnung (nemecký Občiansky súdny poriadok; ďalej len ‚ZPO‘)]. Ak je právny titul súdnym rozhodnutím, platí to len vtedy, ak dôvody, o ktoré sa výnimky opierajú, nastali až po prijatí rozhodnutia.

2. Ak je povinné vykonanie rozhodnutia povolené v súlade s jedným z dohovorov uvedených § 1 ods. 1 prvej vete bode 2, povinný môže uplatniť námietky, ktoré smerujú voči samotnému nároku, v konaní podľa § 120 ods. 1 [FamFG] v spojení s článkom 767 [ZPO], iba ak dôvody, o ktoré sa výnimky opierajú, nevznikli:

(1) do uplynutia lehoty, v ktorej mohol podať odvolanie, alebo

(2) ak bolo odvolanie podané, po ukončení tohto konania.

3. Návrh podaný v súlade s § 120 ods. 1 [FamFG] v spojení s článkom 767 [ZPO] musí byť podaný na súde, ktorý rozhodol o návrhu na vydanie príkazu na výkon rozhodnutia. V prípadoch spadajúcich pod pododsek 1 sa súdna právomoc určí v súlade s § 35 ods. 1 a 2.“

16. V zmysle článku 767 ZPO:

„1. Povinnému prináleží vzniesť námietky, ktoré sa týkajú samotnej pohľadávky stanovenej v súdnom rozhodnutí, podaním zodpovedajúceho návrhu na súd prvého stupňa, ktorý sa vecou zaoberá.

2. Takéto námietky môžu byť prípustné iba vtedy, ak dôvody, na ktorých sú založené, vznikli až po skončení pojednávania, ktoré bolo poslednou možnosťou, podľa ustanovení tohto zákonníka na podanie námietok, a preto ich už nemožno vzniesť na základe opravného prostriedku.

3. V návrhu, ktorý chce povinný podať, musí vzniesť všetky námietky, ktoré mohol vzniesť v čase jeho podania.“

⁶ BGBl. 2011 I, s. 898, v znení neskorších predpisov.

17. § 120 ods. 1 FamFG stanovuje:

„Výkon v prípadoch týkajúcich sa manželských a rodinných sporov sa uskutoční v súlade s ustanoveniami [ZPO] v oblasti núteného výkonu.“

III. Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

18. Navrhovateľ v prejednávanej veci žije v Nemecku. Je otcom nezaopatreného dieťaťa, ktoré žije v Poľsku.

19. Na základe rozhodnutia okresného súdu Krakov (Poľsko) z 26. mája 2009 bol navrhovateľ zviazaný k tomu, aby svojej dcére od 1. septembra 2008 zaplatil mesačné výživné vo výške 500,00 PLN (poľských zlotých), ako aj vo výške 430,00 PLN mesačne za spätné obdobie od 19. júna 2008 do 31. augusta 2008 (ďalej len „poľské rozhodnutie o výživnom“).

20. Dňa 20. júla 2016 podala odporkyňa na Amtsgericht Köln (Okresný súd Kolín nad Rýnom, Nemecko), vnútroštátny súd, návrh na uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti poľského rozhodnutia o výživnom v Nemecku podľa nariadenia č. 4/2009.

21. Vnútroštátny súd nato rozhodnutím z 27. júla 2016 podľa článkov 23 a nasl. a článku 75 ods. 2 nariadenia č. 4/2009 nariadil, že poľské rozhodnutie o výživnom sa označí doložkou vykonateľnosti. Odporkyňa sa teraz voči navrhovateľovi v Nemecku domáha núteného výkonu poľského rozhodnutia v spojení s uznesením vnútroštátneho súdu.

22. Navrhovateľ návrhom podaným 5. apríla 2018 na vnútroštátny súd podal námietku proti nútenému výkonu rozhodnutia o výživnom. Navrhovateľ k odôvodneniu svojho návrhu uviedol, že nárok odporkyne na výživné, na ktorý sa pri poľskom rozhodnutí o výživnom prihliadlo, bol uspokojený zaplatením. On sám totiž v rokoch 2008 až 2010 zaplatil výživné vo výške spolu 6 640,05 PLN a od decembra 2010 boli poľským fondom pre výživné odporkyňi okrem toho vyplácané štátne dávky vo výške 500,00 PLN mesačne. Navrhovateľ vysvetľuje, že fond pre výživné v Poľsku je s ním v kontakte a miestnu pohľadávku vracia tomuto fondu pre výživné späť v rámci svojich ekonomických možností. Navrhovateľ tvrdí, že tým nárok odporkyne na výživné aspoň z veľkej časti zanikol.

23. Vnútroštátny súd uvádza, že sa domnieva, že návrh na zastavenie núteného výkonu je vecou vyživovacej povinnosti v zmysle nariadenia č. 4/2009. Tento súd sa však domnieva, že podľa tohto nariadenia nemá právomoc o tejto veci rozhodovať. Je to tak preto, lebo nie sú splnené podmienky uvedené v článku 3 daného nariadenia. Považuje však za nemožné, aby sa podľa článku 10 nariadenia č. 4/2009 z úradnej moci vyhlásil za nepríslušný, keďže návrh na zastavenie núteného výkonu na rozdiel od návrhu na zmenu uvedeného v článku 8 nariadenia č. 4/2009 nie je výslovne uvedený ani v nariadení č. 4/2009, ani v nariadení č. 1215/2012.

24. Za týchto okolností Amtsgericht Köln (Okresný súd Kolín nad Rýnom) prerušil konanie a položil nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Ide v prípade návrhu na zastavenie núteného výkonu podľa článku 767 [ZPO] proti zahraničnému rozhodnutiu konštatujúcemu pohľadávku na výživnom o vec vyživovacej povinnosti v zmysle [nariadenia č. 4/2009]?
2. Ak nie, ide v prípade návrhu na zastavenie núteného výkonu podľa článku 767 [ZPO] proti zahraničnému rozhodnutiu konštatujúcemu pohľadávku na výživnom o konanie, ktoré sa v zmysle článku 24 ods. 5 [nariadenia č. 1215/2012] týka výkonu rozsudku?“

25. Písomné pripomienky v tomto konaní boli doručené zo strany odporkyne, nemeckej, poľskej a portugalskej vlády a Európskej komisie. Navrhovateľ, nemecká a poľská vláda a Európska komisia prezentovali svoje ústne prednesy na pojednávaní, ktoré sa konalo 27. novembra 2019.

IV. Analýza

26. Tieto návrhy majú nasledujúcu štruktúru. Najprv uvediem niekoľko predbežných objasnení o rozsahu a význame týchto dvoch otázok položených Súdnemu dvoru (A). Následne uvediem relevantný právny rámec vzťahujúci sa na okolnosti prejednávanej veci. Na tento účel sa zameriam na to, či je nariadenie č. 4/2009 uplatniteľné v štádiu núteného výkonu rozhodnutí o výživnom a čo možno z tohto nariadenia vyvodíť vo vzťahu k právomoci vo veciach týkajúcich sa núteného výkonu rozhodnutia (B). Nakoniec sa budem venovať konkrétnej otázke, či návrh na zastavenie núteného výkonu na základe vyrovnania dlhu je súčasťou konania o nútenom výkone a či sú teda príslušné súdy členského štátu, v ktorom nútený výkon prebieha (C).

A. Predbežné objasnenia

27. Dve prejudiciálne otázky položené vnútroštátnym súdom v prejednávanej veci, ktoré je podľa môjho názoru najlepšie riešiť spoločne, sa v zásade zameriavajú na objasnenie, či je tento súd príslušný rozhodnúť o návrhu na zastavenie núteného výkonu, ktorý smeruje proti výkonu poľského rozhodnutia o výživnom v Nemecku. Tieto otázky však nie sú položené týmto spôsobom. Vnútroštátny súd sa po prvé pýta, či návrh na zastavenie núteného výkonu predstavuje vec, ktorá sa týka vyživovacej povinnosti na účely nariadenia č. 4/2009. Po druhé sa vnútroštátny súd pýta, ak je na túto otázku daná záporná odpoveď, či je návrh na zastavenie núteného výkonu zahrnutý v pojme konania týkajúceho sa výkonu rozsudku uvedenom v článku 24 ods. 5 nariadenia č. 1215/2012.

28. Spôsob, akým je formulovaná prvá otázka, vychádza z nasledujúceho predpokladu. Vnútroštátny súd sa prikláňa k názoru, že ak by Súdny dvor rozhodol, že návrh na zastavenie núteného výkonu predstavuje vec týkajúcu sa vyživovacej povinnosti na účely nariadenia č. 4/2009, znamenalo by to, že vnútroštátny súd je nepríslušný. Je to tak preto, lebo vnútroštátny súd sa domnieva, že v takomto prípade by museli byť splnené všeobecné kritériá na určenie právomoci vo veciach vyživovacej povinnosti stanovené v článku 3 nariadenia č. 4/2009, a to aj pokiaľ ide o návrh na zastavenie núteného výkonu, čo nie je prípad vo veci samej. Vnútroštátny súd sa okrem toho domnieva, že súdy v Poľsku by mali lepšie predpoklady na zaoberanie sa návrhom navrhovateľa, podľa ktorého splnil svoju povinnosť podľa článku 3 písm. a) a článku 3 písm. b) nariadenia č. 4/2009. Vnútroštátny súd sa preto svojou druhou otázkou pýta, ak Súdny dvor odpovie na prvú otázku záporne, či môže byť jeho právomoc založená na článku 24 ods. 5 nariadenia č. 1215/2012.

29. Stručne povedané, zdá sa, že tomu vnútroštátny súd rozumie tak, že existujú dve vzájomne sa vylučujúce možnosti. Ak by sa uplatňovalo nariadenie č. 4/2009, znamenalo by to, že vnútroštátny súd podľa článku 3 tohto nariadenia nemá právomoc. Iba v prípade, že sa nariadenie č. 4/2009 nemôže uplatniť, bolo by možné založiť právomoc na článku 24 ods. 5 nariadenia č. 1215/2012, podľa ktorého súdy členského štátu výkonu rozsudku majú právomoc v konaniach týkajúcich sa tohto výkonu rozsudku.

30. Podľa môjho názoru je odôvodnenie uvedené v predchádzajúcom bode založené na nesprávnom predpoklade. Ako bude vysvetlené ďalej, uplatniteľnosť nariadenia č. 4/2009 nevedie k tomu, že by vnútroštátny súd nemal právomoc. Podľa môjho názoru je na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu potrebné v prvom rade určiť, či je nariadenie č. 4/2009 uplatniteľné v štádiu núteného výkonu rozhodnutí o výživnom a čo možno odvodiť z tohto nariadenia vo vzťahu k súdnej právomoci v danom štádiu. Túto analýzu vykonám v nasledujúcej časti týchto návrhov (B). Po tom,

ako dospejem k záveru, že nariadenie č. 4/2009 je uplatniteľné v štádiu núteného výkonu a že z jeho systému vyplýva, že právomoc majú sudy členského štátu výkonu, pristúpim k analýze konkrétnej otázky vyplývajúcej z prejednávanej veci týkajúcej sa právomoci rozhodovať o návrhu na zastavenie núteného výkonu na základe zaplataenia dlhu (C).

B. Nariadenie č. 4/2009 a právomoc pre nútený výkon rozhodnutí o výživnom

31. Bruselský dohovor a nariadenie č. 44/2001 obsahovali osobitné ustanovenia týkajúce sa právomoci vo veciach vyživovacej povinnosti.⁷ Nariadenie č. 4/2009 zmenilo nariadenie č. 44/2001 nahradením jeho ustanovení uplatniteľných na záležitosti týkajúce sa vyživovacej povinnosti.⁸ Nariadenie č. 4/2009 preto predstavuje *lex specialis*, pokiaľ ide o otázky právomoci, rozhodného práva, uznávania rozhodnutí a spolupráce v osobitnej oblasti vyživovacej povinnosti. Nariadenie č. 1215/2012 zrušilo nariadenie č. 44/2001. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy – nariadenia č. 44/2001 a Bruselského dohovoru – nariadenie č. 1215/2012 v súčasnosti výslovne vylučuje z jeho pôsobnosti vyživovacie povinnosti, na ktoré sa vzťahuje nariadenie č. 4/2009.⁹

32. Napriek tomu, že nariadenie č. 4/2009 obsahuje osobitné kapitoly venované právomoci (kapitola II) a uznávaniu, vykonateľnosti a výkonu (kapitola IV), neobsahuje výslovné pravidlo o *právomoci* týkajúcej sa *výkonu* rozhodnutí vo veciach *vyživovacej povinnosti*.

33. Táto situácia je v kontraste s nariadením č. 1215/2012, ktoré v článku 24 ods. 5 obsahuje výslovné pravidlo priznávajúce výlučnú právomoc v konaniach týkajúcich sa výkonu rozsudku súdom členského štátu, v ktorom sa rozsudok vykonal alebo sa má vykonať. Takéto pravidlo bolo obsiahnuté aj v nariadení č. 44/2001 a Bruselskom dohovore.¹⁰

34. Na základe tohto právneho základu dospeli zúčastnené strany, ktoré predložili pripomienky v tejto veci, k odlišným záverom.

35. Portugalská vláda sa v súlade s prístupom, ktorý uprednostňuje vnútroštátny súd, domnieva, že z dôvodu ochranného cieľa nariadenia č. 4/2009, pokiaľ ide o oprávnených na výživné, sa návrh na zastavenie núteného výkonu má považovať za žalobu týkajúcu sa vyživovacej povinnosti upravenú týmto nariadením. Aj keď to nie je výslovne uvedené, zdá sa, že portugalská vláda zastáva názor, tak ako to vyplýva z prístupu vnútroštátneho súdu, že by sa mali uplatňovať pravidlá o právomoci uvedené v článkoch 3 a 4 tohto nariadenia. Odporkyňa má podobný názor.

36. Poľská vláda sa vo svojich písomných pripomienkach opiera o domnienku, že nariadenie č. 4/2009 neupravuje právomoc vo fáze núteného výkonu rozhodnutia. Táto vláda vo svojich písomných pripomienkach tvrdí, že vzhľadom na to, že práva a povinnosti uznané v rozhodnutí o výživnom nie sú dotknuté, návrh na zastavenie núteného výkonu sa netýka výživného, a preto sa riadi článkom 24 ods. 5 nariadenia č. 1215/2012. V odpovedi na otázku položenú Súdny dvorom poľská vláda zmenila svoje stanovisko týkajúce uplatniteľného pravidla v danom čase a na pojednávaní uviedla, že relevantným ustanovením je článok 22 ods. 5 nariadenia č. 44/2001.

7 Pozri článok 5 ods. 2 Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES, L 304, 1978, s. 36), zmeneného následnými dohovormi o pristúpení nových členských štátov), ako aj článok 5 ods. 2 nariadenia č. 44/2001.

8 Odôvodnenie 44 a článok 68 ods. 1 nariadenia č. 4/2009.

9 Pozri odôvodnenie 10 a článok 1 ods. 2 písm. e) nariadenia č. 1215/2012.

10 Pozri článok 16 ods. 5 Bruselského dohovoru, ktorý stanovuje, že „v konaniach o výkon rozsudku súdy štátu viazaného týmto dohovorem, v ktorom sa rozsudok vykonal alebo sa má vykonať“ majú výlučnú právomoc. To isté je uvedené v článku 22 ods. 5 nariadenia č. 44/2001.

37. Nemecká vláda a Komisia v podstate tvrdia, že nariadenie č. 4/2009 je uplatniteľné. Na rozdiel od názoru vnútroštátneho súdu sa však domnievajú, že ak je uplatniteľné nariadenie č. 4/2009, neznamená to, že vnútroštátny súd nemá právomoc, ale že tento súd v prejednávanej veci právomoc *má* . Toto stanovisko zastáva v zásade aj navrhovateľ. Tak podľa nemeckej vlády, ako aj podľa Komisie sa v prejednávanej veci neuplatňuje ani nariadenie č. 1215/2012, ani nariadenie č. 44/2001.

38. Súhlasím s posledným uvedeným názorom: uplatňuje sa iba nariadenie č. 4/2009. To však nevedie k záveru, že vnútroštátny súd nemá právomoc.

39. Po prvé je nepochybné, že rozhodnutie o výživnom, o aké ide v prejednávanej veci, ktorého núteného výkonu sa odporkyňa v súčasnosti domáha, sa týka vyživovacej povinnosti vyplývajúcej z rodinných vzťahov v zmysle článku 1 nariadenia č. 4/2009. Poľské rozhodnutie o výživnom patrí priamo do pôsobnosti nariadenia č. 4/2009. V prejednávanej veci ide o nútený výkon tohto rozhodnutia.

40. Skutočnosť, že v prejednávanej veci ide o procesné štádium núteného výkonu, nevedie k záveru, že jeho predmet sa už netýka vyživovacej povinnosti. Predmet veci zostáva rovnaký. Nariadenie č. 4/2009 obsahuje v kapitole IV konkrétne pravidlá týkajúce sa uznávania a *výkonu* rozhodnutí vo veciach vyživovacej povinnosti.

41. Po druhé je pravda, že kapitola IV týkajúca sa uznávania a výkonu rozhodnutí o výživnom neobsahuje výslovné pravidlo týkajúce sa súdnej príslušnosti v štádiu núteného výkonu rozhodnutia.

42. Na rozdiel od toho, čo sa podľa všetkého domnieva vnútroštátny súd a portugalská vláda, z tejto skutočnosti nevyplýva, že by sa mohli uplatniť pravidlá právomoci stanovené v kapitole II nariadenia č. 4/2009. Ako správne zdôrazňuje nemecká vláda, v kapitole II, a najmä v článku 3 nariadenia č. 4/2009 sa stanovujú pravidlá upravujúce právomoc *vo veci samej* , ale nie vo vzťahu k *výkonu* týchto rozhodnutí.

43. Po tretie hoci kapitola IV nariadenia č. 4/2009 neobsahuje žiadne výslovné pravidlo právomoci týkajúce sa výkonu, toto pravidlo možno považovať za obsiahnuté v systéme tohto nariadenia.

44. Vo všeobecnosti prináleží medzinárodná súdna príslušnosť pre výkon rozhodnutí súdom členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon. Ako zdôrazňuje poľská vláda, toto pravidlo je vyjadrením toho, čo by sa mohlo považovať za všeobecnú zásadu medzinárodného práva spojenú so suverenitou štátu: rozhodnutia týkajúce sa núteného výkonu rozhodnutí sú oprávnené prijímať iba orgány štátu výkonu, keďže donucovacie opatrenia môžu vykonávať iba orgány členského štátu alebo členských štátov, v ktorých sa nachádza majetok alebo osoby, proti ktorým sa žiada nútený výkon. Toto pravidlo platí *a fortiori* , ak už bolo rozhodnutie uznané ako vykonateľné v členskom štáte, v ktorom sa žiada o jeho nútený výkon.

45. Preto nie je potrebné odvolávať sa na článok 24 ods. 5 nariadenia č. 1215/2012 ako na dodatočné ustanovenie, aby bolo možné preukázať, že súdy členského štátu výkonu sú tiež príslušné vo vzťahu k výkonu rozhodnutí o výživnom v pôsobnosti nariadenia č. 4/2009. Tento článok možno skutočne považovať za vyjadrenie práve spomenutej všeobecnej zásady.¹¹

¹¹ Pozri napríklad de LIMA PINHEIRO, L.: Exclusive jurisdiction. Article 24. In: MAGNUS, U. a kol.: *Brussels Ibis Regulation – Commentary*. Verlag Otto Schmidt KG, 2016, s. 581.

46. Dodatočné uplatňovanie nariadenia č. 1215/2012 v tomto kontexte by sa navyše ukázalo byť dosť problematické, pretože vyživovacia povinnosť je výslovne vylúčená z rozsahu jeho pôsobnosti.¹² V každom prípade, berúc do úvahy, že článok 24 ods. 5 nariadenia č. 1215/2012 obsahuje pravidlo, ktoré možno považovať za vlastné systému nariadenia č. 4/2009, možno si položiť otázku, aká by bola pridaná hodnota takéhoto doplnkového uplatňovania.

47. Rovnako nemožno vyvodiť žiaden prijateľný záver zo skutočnosti, že nariadenie č. 1215/2012 obsahuje v tomto ohľade výslovne pravidlo, zatiaľ čo nariadenie č. 4/2009 žiadne takého pravidlo neobsahuje: ako zdôraznila Komisia na pojednávaní, skutočnosť, že toto pravidlo je výslovne uznané v nariadení č. 1215/2012, súvisí so štruktúrou tohto nariadenia, ktoré obsahuje niekoľko výhradných právomocí. To nie je prípad nariadenia č. 4/2009, ktoré nezakladá výlučnú právomoc. Súhlasím s Komisiou, že normotvorca Únie mohol považovať za zbytočné opätovne uvádzať toto pravidlo v rámci nariadenia č. 4/2009. Kto iný by mal mať právomoc vo veci výkonu rozhodnutia ako členský štát, v ktorom sa žiada o výkon?

48. Potvrzuje to aj článok 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009, ktorý uvádza, že „pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, výkon rozhodnutí vydaných v inom členskom štáte sa spravuje právnym poriadkom členského štátu výkonu“. Podľa tohto ustanovenia „rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ktoré je vykonateľné v členskom štáte výkonu, sa v ňom vykonáva za rovnakých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu“. Bolo by ťažké vysvetliť toto ustanovenie, ak by právomoc na výkon rozhodnutia nepatrila súdom členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon.

49. Teraz je však potrebné objasniť, či je návrh na zastavenie núteného výkonu na základe zaplatenia dlhu súčasťou konania o nútenom výkone, z čoho vyplynie, že tiež patrí do právomoci súdov členského štátu výkonu.

C. Návrhy na zastavenie núteného výkonu

50. Kľúčovou otázkou, ktorá potom vyvstáva, je to, či sa má návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia na základe zaplatenia dlhu na účely právomoci považovať za vykonávacie konanie. Z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa Bruselského dohovoru a nariadenia č. 44/2001 vyplýva, že na túto otázku je potrebné odpovedať kladne (1). Záver, ku ktorému táto judikatúra dospela, je platný, pokiaľ ide o nariadenie č. 4/2009, pričom sa náležite zohľadňujú osobitné obmedzenia stanovené judikatúrou Súdneho dvora a týmto nariadením (2). To ma vedie k záveru, že súdy členského štátu výkonu majú právomoc, pokiaľ ide o návrhy na zastavenie núteného výkonu z dôvodu, že dlh bol zaplatený, aj keď zásah fondu pre výživné v Poľsku do zaplatenia dlhu v určitom smere komplikuje situáciu (3).

1. Judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa Bruselského dohovoru a nariadenia č. 44/2001

51. Či už na základe ustanovení o súdnej právomoci podľa Bruselského dohovoru alebo podľa nariadenia č. 44/2001, judikatúra Súdneho dvora potvrdila túto právomoc, pokiaľ ide o opravné prostriedky proti nútenému výkonu rozhodnutia, ako sú žaloby alebo návrhy na zastavenie núteného výkonu, v zásade pre súdy členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon.

¹² Z odôvodnení obsiahnutých v návrhu AUG, čo zodpovedá § 66, ako je uvedený v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, sa javí, že nemecký zákonodarca sa odvolával na článok 22 ods. 5 nariadenia č. 44/2001 ako na doplnkový právny predpis, pokiaľ ide o výkon rozhodnutí vo veciach vyživovacej povinnosti. Toto nariadenie skutočne neobsahovalo vylúčenie, ktoré sa v súčasnosti nachádza v nariadení č. 1215/2012. No článok 22 ods. 5 nariadenia č. 44/2001 nemožno v tomto prípade považovať za uplatniteľný, a to ani dodatočným spôsobom. Podľa článku 75 ods. 2 nariadenia č. 4/2009 „[Nariadenie č. 44/2001] sa naďalej uplatňuje na konania o uznanie a výkon neukončené ku dňu začatia uplatňovania tohto nariadenia“. Tento dátum je podľa článku 76 nariadenia č. 4/2009 18. jún 2011. Konanie o uznanie a výkone rozhodnutia v prejednávanej veci sa v tomto okamihu ešte neuskutočnilo, pretože začalo 27. júla 2016, kedy by v každom prípade bolo nariadenie č. 1215/2012 dočasne uplatniteľné (keďže sa podľa článku 81 tohto nariadenia uplatňuje od 10. januára 2015). Pozri rozsudok o časovej pôsobnosti tohto nariadenia z 9. marca 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, body 25 až 28).

52. Rozsudok vo veci AS-Autoteile Service sa týkal návrhu na zastavenie núteného výkonu rozsudku vydaného nemeckým súdom, ktorým sa priznávajú trovy konania v súdnom konaní na základe toho istého vnútroštátneho ustanovenia, ktoré je predmetom prejednávanej veci (článok 767 ZPO). V návrhu sa uvádzalo započítanie medzi právom, ktorého výkon sa požadoval (právo na náhradu trov konania), a nárokom, ktorý bol základom pôvodného konania, v súvislosti s ktorým nemecké súdy už vyhlásili, že nemajú právomoc. Súdny dvor v zásade vyhlásil, že „také konania, ako sú stanovené v článku 767 [ZPO], ako také patria do ustanovenia o právomoci [obsiahnutého v Bruselskom dohovore] z dôvodu ich úzkej väzby na vykonávacie konanie“¹³.

53. V podobnom duchu Súdny dvor rozhodol v rozsudku vo veci Hoffmann po uznaní, že Bruselský dohovor neobsahoval konkrétne pravidlá týkajúce sa výkonu, že „zahraničný rozsudok, pre ktorý bola vydaná doložka vykonateľnosti sa vykonáva v súlade s *procesnými pravidlami vnútroštátneho práva súdu, na ktorom sa má vykonať*, vrátane súvisiacich opravných prostriedkov.“¹⁴

54. Tento prístup bol neskôr potvrdený v rozsudku vo veci Prism Investments. Táto vec sa týkala žaloby o neplatnosť podanej povinným proti vyhláseniu vykonateľnosti, ktoré vydal holandský súd v súvislosti s rozsudkom vyneseným v Belgicku na základe toho, že už došlo k finančnému vyrovnaniu. Súdny dvor konštatoval, že nijaké ustanovenie nariadenia č. 44/2001 neumožňuje z tohto dôvodu odmietnuť vydať alebo zrušiť vydané vyhlásenie vykonateľnosti rozhodnutia.¹⁵ Potvrdil však, že dôvod založený na splnení povinnosti môže preskúmať „súd členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon rozhodnutia, poverený výkonom rozhodnutia“ pretože z „ustálenej judikatúry vyplýva, že ak už raz bolo rozhodnutie začlenené do právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon, príslušné ustanovenia vnútroštátneho práva tohto členského štátu sa na výkon tohto rozhodnutia uplatnia rovnakým spôsobom ako na rozhodnutia prijaté vnútroštátnymi súdmi“¹⁶.

55. Z tejto judikatúry však nemožno vyvodiť, že akýkoľvek druh návrhu podaný v štádiu výkonu rozhodnutia na základe akéhokoľvek druhu dôvodu sa má považovať za prípustný pred súdmi členského štátu výkonu. Judikatúra tiež výslovne stanovila hranice právomoci súdov členského štátu výkonu na základe ustanovení o právomoci obsiahnutých v Bruselskom dohovore, ako aj v nariadeniach č. 44/2001 a 1215/2012.

56. Presnejšie v rozsudku vo veci AS Autoteile Service Súdny dvor uviedol, že skutočnosť, že konanie na zastavenie núteného výkonu, ako je konanie uvedené v článku 767 ZPO, spadá pod článok 16 ods. 5 Bruselského dohovoru, nevyriešila otázku, aké *námietky je možné uplatniť* bez prekročenia hraníc tohto ustanovenia.¹⁷ Na účel vyriešenia tejto otázky vzal Súdny dvor do úvahy všeobecnú štruktúru Bruselského dohovoru, najmä vzťah medzi osobitným ustanovením o právomoci vo veci výkonu a všeobecným pravidlom, podľa ktorého sa majú osoby s bydliskom na území zmluvného štátu žalovať na súdoch tohto štátu.¹⁸ Keďže výlučná právomoc súdov členského štátu, v ktorom sa má vykonať rozsudok, je založená na osobitnej súvislosti medzi konaním a týmto členským štátom, Súdny dvor rozhodol, že účastník nemôže využiť túto výhradnú právomoc na účely predloženia spornej veci, ktorá patrí do právomoci súdov iného štátu podľa uplatňovania všeobecných pravidiel.¹⁹

13 Rozsudok zo 4. júla 1985 (220/84, EU:C:1985:302, bod 12).

14 Rozsudok zo 4. februára 1988 (145/86, EU:C:1988:61, body 27 a 28). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

15 Rozsudok z 13. októbra 2011 (C-139/10, EU:C:2011:653, bod 37).

16 Tamže. (bod 40 a tam citovaná judikatúra).

17 Rozsudok zo 4. júla 1985 (220/84, EU:C:1985:302, bod 12).

18 Tamže. (body 14 a 15).

19 Tamže. (body 16 a 17).

57. Podobne v rozsudku vo veci Hoffmann v súvislosti s Bruselským dohovorom Súdny dvor stanovil obmedzenia opravných prostriedkov proti výkonu rozhodnutia, ktoré sú k dispozícii na súdoch členského štátu výkonu, a vyhlásil, že takého opravné prostriedky sa nemôžu uplatniť, keď „bol proti rozhodnutiu o výkone cudzieho rozsudku, vo vzťahu ku ktorému bola vydaná doložka vykonateľnosti, podaný opravný prostriedok tou istou osobou, ktorá sa mohla odvolať proti doložke vykonateľnosti, a je založený na argumente, ktorý mohol byť uvedený v takomto odvolaní“²⁰.

58. Obmedzenia právomoci súdov členského štátu výkonu vo vzťahu k niektorým návrhom na zastavenie núteného výkonu boli nedávno potvrdené v rozsudku vo veci Reitbauer a i. V tomto prípade Súdny dvor zamietol námietku proti výkonu rozhodnutia, na základe ktorej sa účastník domáhal vyhlásenia, že pohľadávka už neexistuje z dôvodu vzájomného návrhu, pretože takýto návrh presahoval otázky týkajúce sa výkonu ako takého, a preto nemá požadovaný stupeň blízkosti s týmto výkonom, aby to mohlo odôvodniť použitie pravidla výlučnej právomoci stanoveného v článku 24 ods. 5 nariadenia č. 1215/2012.²¹

59. Z judikatúry Súdneho dvora teda vyplýva, že právomoc v oblasti návrhov na zastavenie núteného výkonu v *zásade* patrí súdom členského štátu výkonu na základe dvoch skutočností: po prvé z dôvodu ich úzkej väzby na vykonávacie konanie; po druhé na základe pravidla, ktoré stanovuje, že hneď, ako sú rozhodnutia prijaté v inom členskom štáte začlenené do právneho systému členského štátu, majú sa posudzovať rovnako ako vnútroštátne rozhodnutia. Ak v právnych predpisoch Únie neexistujú osobitné pravidlá, rozsudky vydané v jednom členskom štáte uznané v inom členskom štáte sa majú vykonať v súlade s procesnými pravidlami vnútroštátneho práva súdu, na ktorom sa má výkon uskutočniť.

60. Existujú však *obmedzenia*, pokiaľ ide o druh právnych prostriedkov nápravy, ktoré možno v tejto fáze uplatniť na týchto súdoch. Po prvé súdy členského štátu výkonu nie sú príslušné, pokiaľ ide o spory, ktoré nemajú požadovaný stupeň blízkosti s výkonom alebo ktoré by spadali do právomoci súdov iného štátu, ak by boli vznesené nezávisle. Po druhé účastník konania sa nemôže na týchto súdoch dovolávať dôvodov, ktoré by mohli byť uplatnené prostredníctvom odvolania proti rozhodnutiu o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti. A *fortiori* treba vo fáze výkonu vylúčiť aj dôvody, ktoré mohli byť uvedené v pôvodnom konaní.

2. Právomoc vo vzťahu k návrhom na zastavenie núteného výkonu v kontexte nariadenia č. 4/2009

61. Ďalšou otázkou, ktorej je potrebné sa venovať, je, či sú zásady, ktoré vyplývajú z judikatúry analyzovanej v predchádzajúcej časti, rovnako platné na účely výkladu nariadenia č. 4/2009.

62. Vnútroštátny súd vyjadruje názor, že ak by sa oprávnený na výživné musel obhajovať proti návrhu na zastavenie núteného výkonu v štáte výkonu, ochranný cieľ nariadenia č. 4/2009 by nebol splnený. Oprávnený na výživné, ktorý si v súlade so zásadami príslušnosti v zmysle nariadenia č. 4/2009 zabezpečil rozhodnutie o určení výživného v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, by preto musel obhajovať toto rozhodnutie v inom členskom štáte proti útoku pôvodne neúspešného povinného platiť výživné. Vnútroštátny súd sa okrem toho domnieva, že súdy štátu, v ktorom bola pohľadávka pôvodne uznaná zo strany súdu, majú lepšie predpoklady na posúdenie vecných námietok proti návrhu ako súdy iného členského štátu, v ktorom sa má rozhodnutie len vykonať.

63. To je v podstate aj názor podporovaný portugalskou vládou, ktorá spochybnila relevantnosť predchádzajúcej judikatúry v rámci nariadenia č. 4/2009 z dôvodu jeho osobitného cieľa chrániť oprávneného na výživné.

20 Rozsudok zo 4. februára 1988 (145/86, EU:C:1988:61, bod 30).

21 Rozsudok z 10. júla 2019 (C-722/17, EU:C:2019:577, body 54 a 55).

64. Podľa môjho názoru hlavné línie úvah, ktoré vyplývajú z judikatúry zhrnutej v predchádzajúcej časti, sú rovnako uplatniteľné, pokiaľ ide návrhy na zastavenie núteného výkonu v rámci nariadenia č. 4/2009. Aj keby cieľ ochrany oprávneného na výživné ako slabšej strany bol jasne potvrdený nariadením č. 4/2009, nemalo by to podľa môjho názoru viesť k upusteniu od jednej zo základných zásad spoločných pre všetky opatrenia v oblasti civilnej spolupráce, konkrétne že opatrenia súvisiace s núteným výkonom sú záležitosťou členského štátu výkonu.

65. Po prvé, potvrdzujúc túto logiku, článok 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 uznáva hlavný predpoklad vychádzajúci z vyššie uvedenej judikatúry, keďže stanovuje, že „pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, výkon rozhodnutí vydaných v inom členskom štáte sa spravuje právnym poriadkom členského štátu výkonu“ a že „rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ktoré je vykonateľné v členskom štáte výkonu, sa v ňom vykonáva za rovnakých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu“.

66. Po druhé konštatovanie, že súdy členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon, musia v zásade mať právomoc, pokiaľ ide o návrhy na zastavenie núteného výkonu nijakým spôsobom nepotláča osobitné záruky právomoci stanovené v nariadení č. 4/2009, majú na pamäti obmedzenia stanovené v judikatúre.

67. Vzhľadom na osobitný cieľ nariadenia č. 4/2009, ktorým je ochrana oprávneného na výživné ako slabšej strany, sú pravidlá v ňom obsiahnuté určené na uľahčenie obhajoby jeho nároku.²² Z tohto dôvodu, ak už bolo vydané rozhodnutie v členskom štáte, v ktorom má oprávnený na výživné bydlisko, iba súdy tohto členského štátu môžu prijať opatrenia, ktorými sa toto rozhodnutie zmení alebo preskúma. Tento ochranný cieľ stelesňujú dve pravidlá nariadenia č. 4/2009. Po prvé podľa článku 8 nariadenia č. 4/2009 povinný nemôže začať konanie s účelom zmeniť toto rozhodnutie v žiadnom inom členskom štáte, pokiaľ má oprávnený naďalej obvyklý pobyt v štáte, v ktorom sa rozhodnutie vydalo. Po druhé článok zakazuje preskúmanie rozhodnutia vo veci samej v členskom štáte, v ktorom sa žiada o výkon.

68. Tieto dve ustanovenia však nebránia tomu, aby bolo možné zaoberať sa návrhom na zastavenie núteného výkonu, ktorý *nezahŕňa návrh na zmenu alebo preskúmanie rozhodnutia o výživnom vydaného v prvom členskom štáte* zo strany súdov členského štátu výkonu.

69. Po tretie treba uviesť, že v prejednávanej veci bolo rozhodnutie o výživnom „začlenené“ do právneho poriadku Nemecka – členského štátu výkonu – doložkou vykonateľnosti vydanou v súlade s článkom 23 nariadenia č. 4/2009. Aký by malo zmysel keby bolo nevyhnutné vrátiť sa v následnej fáze týkajúcej sa samotného výkonu rozhodnutia do členského štátu, ktorý vydal rozhodnutie o výživnom? Podľa môjho názoru by takéto riešenie prinieslo iba príslub ochranného cieľa nariadenia. Bol by to skôr recept na neistotu.

70. Nakoniec, osobitný cieľ nariadenia č. 4/2009, ktorým je ochrana oprávneného na výživné, by nemal mať za následok pridelenie právomoci vo veciach úzko spojených s výkonom súdom štátu, v ktorom má oprávnený na výživné bydlisko. Cieľom nariadenia č. 4/2009 je v čo najväčšej možnej miere uľahčiť vymáhanie medzinárodných nárokov na výživné. „Uľahčiť“ však neznamená obrátenie celej logiky, ktorá je základom systému uznávania a výkonu rozhodnutí o výživnom. Na rozdiel od toho, aká je domnienka vnútroštátnemu súdu, portugalskej vlády a odporkyne, ochranný cieľ nariadenia č. 4/2009 by nemal viesť k záveru, že napadnutý návrh v prejednávanej veci je samostatným návrhom, ktorým sa otvára nová vec týkajúca sa výživného a že právomoc sa musí určiť *ex novo* v súlade s kritériami článku 3 nariadenia. Minimálne by to mohlo mať nepriaznivý vplyv na účinné vymáhanie výživného tým, že by sa neprímerane predĺžilo konanie o nútenom výkone.

22 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2014, Sanders a Huber (C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, body 26 až 28).

71. Okrem toho je potrebné subsidiárne spomenúť, ako uviedla nemecká vláda na pojednávaní, že nariadenie č. 1215/2012 stanovuje pravidlá o súdnej právomoci určené na ochranu rôznych „slabších účastníkov“ (ako je uvedené v odôvodnení 18, pokiaľ ide o poistenie, spotrebiteľské a pracovné zmluvy). Pravidlo právomoci týkajúce sa výkonu (a opravných prostriedkov proti výkonu rozhodnutia) sa však nemení skutočnosťou, že právomoc v pôvodnom konaní bola určená podľa jedného z osobitných režimov zameraných na ochranu jedného z týchto slabších účastníkov.

72. Preto sa domnievam, že konštatovanie, že právomoc rozhodovať o návrhu na zastavenie núteného výkonu patrí v zásade súdom členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon, je tiež platné v rámci nariadenia č. 4/2009.

3. Prejednávaná vec: návrh na zastavenie núteného výkonu na základe zaplatenia dlhu

73. Návrh na zastavenie núteného výkonu v prejednáwanej veci je založený na tvrdení navrhovateľa, že dlh stanovený rozhodnutím o výživnom už bol, aspoň prevažne, zaplatený. Časť dlžnej sumy zaplatil priamo odporkyňa. Fond pre výživné v Poľsku zaplatil tiež časť výživného, čím vstúpil na stranu navrhovateľa. Navrhovateľ tiež tvrdí, že túto pohľadávku vracia tomuto fondu pre výživné späť v rámci svojich ekonomických možností. Ako navrhovateľ vysvetlil na pojednávaní, spor v prejednáwanej veci vyvstáva, pretože odporkyňa neuznáva, že suma zaplatená fondom pre výživné v Poľsku zodpovedá dlhu, ktorý dlhuje navrhovateľ.

74. Podľa môjho názoru návrh na zastavenie núteného výkonu z vyššie uvedeného dôvodu sa javí tak, že je v súlade s obmedzeniami stanovenými v nariadení č. 4/2009 a v judikatúre Súdneho dvora a všeobecným pravidlom, podľa ktorého právomoc rozhodovať o konaniach, ktoré úzko súvisia s výkonom rozhodnutia, patrí súdom členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon.

75. Po prvé dôvod, na ktorom je založený návrh na zastavenie núteného výkonu v prejednáwanej veci úzko súvisí s vykonávacím konaním, a nemožno ho považovať za návrh s účelom zmeniť rozhodnutie o výživnom v zmysle článku 8 nariadenia č. 4/2009, ani za návrh na preskúmanie rozhodnutia vo veci samej v zmysle článku 42 daného nariadenia.

76. Pochybnosti vnútroštátneho súdu vznikajú práve preto, lebo sa domnieva, že návrh na zastavenie núteného výkonu v prejednáwanej veci môže mať charakter návrhu s účelom zmeniť rozhodnutie o výživnom v zmysle článku 8 nariadenia č. 4/2009. Túto pozíciu v zásade zastáva portugalská vláda a odporkyňa.

77. S týmto názorom nesúhlasím. Ako uvádza nemecká vláda, je potrebné rozlišovať medzi návrhmi týkajúcimi sa výkonu a tými, ktorých cieľom je zmena rozhodnutia o výživnom. Zatiaľ čo posledné uvedené môžu v konečnom dôsledku viesť k zmene podstaty rozhodnutia, ktorým sa nariaďuje vyživovacia povinnosť, prvé uvedené návrhy nemajú vplyv na podstatu súdneho rozhodnutia.

78. Uspokojenie pohľadávky je jedným z dôvodov na námietky, ktoré sa zvyčajne uznávajú v štádiu výkonu. Ako tvrdí tak nemecká vláda, ako aj Komisia, návrh na zastavenie núteného výkonu na základe zaplatenia dlhu nemení a ani sa nesnaží preskúmať podstatu alebo právnu hodnotu základného rozhodnutia, ktorým sa určuje dlh, ale je výlučne zameraný proti vykonateľnosti tohto rozhodnutia. Presnejšie, ako uviedla poľská vláda, ide o peňažnú sumu, do ktorej možno vymáhať rozhodnutie o výživnom. Preto je podľa môjho názoru takýto návrh úzko spojený s výkonom, ktorého cieľom nie je ani „konať o zmene rozhodnutia“ v zmysle článku 8 a ani skúmať rozhodnutie vo veci samej, na ktorú odkazuje článok 42 nariadenia č. 4/2009.

79. Zdá sa však, že zapojenie fondu pre výživné v Poľsku môže byť základom posúdenia vnútroštátneho súdu, podľa ktorého by poľské súdy mali lepšie predpoklady pre rozhodovanie o zaplatení dlhu. Nemyslím si, že zapojenie fondu pre výživné v Poľsku mení záver, ktorý vyplýva z predchádzajúceho bodu.

80. Poľská vláda na pojednávaní vysvetlila, že fond pre výživné v Poľsku zasahuje zo zákona a stáva sa náhradným povinným oprávneného: dlh zanikne so zreteľom na sumy zaplatené z fondu namiesto povinného platiť výživné, ktorý musí tieto sumy vrátiť priamo do fondu. Tento systém je v súlade s úlohou verejných orgánov, ktoré často poskytujú výhody oprávneným na výživné namiesto povinných platiť výživné. Táto úloha je uznaná v článku 64 nariadenia č. 4/2009.²³ Z hľadiska dlhu, ktorý dlhuje povinný platiť výživné, sa zásah fondu týka spôsobu, akým sa dlh vyrovnáva, a nemá vplyv na podstatu rozhodnutia o výživnom, ktoré zostáva nedotknuté. Zdá sa teda, že došlo k čiastočnému zaplateniu dlhu treťou osobou konajúcou v mene povinného, čo potvrdzuje, že návrh na zastavenie núteného výkonu vo veci samej je jednou zo spoločných námietok proti vymáhaniu dlhu.

81. Je pravda, že zapojenie verejných orgánov, ako je fond pre výživné v Poľsku, do konania o cezhraničnom výživnom môže skutočne viesť k určitej dodatočnej komplexnosti, pokiaľ ide o dôkazy. V tejto súvislosti môže byť užitočné pripomenúť, že článok 64 ods. 4 nariadenia č. 4/2009 výslovne stanovuje, pokiaľ ide o vykonávacie konania, do ktorých sú tieto orgány priamo zapojené, povinnosť predložiť na požiadanie písomnosť, ktorá preukáže poskytnutie dávok oprávnenému. Domnievam sa, že na zabezpečenie účinného vykonávania nariadenia č. 4/2009 takáto povinnosť zo strany verejných orgánov existuje aj v súvislosti s konaním podľa tohto nariadenia, ak priznali dávky vo forme platby výživného za povinného platiť výživné, a keď povinný platiť výživné tvrdí, že spláca tieto sumy do fondu pre výživné.

82. Po druhé, ako poznamenáva nemecká vláda, z odôvodnenia 30 nariadenia č. 4/2009 vyplýva, že normotvorca Únie výslovne usúdil, že povinný platiť výživné by mal mať možnosť dovoľávať sa zaplatenia dlhu za podmienok stanovených v štáte, v ktorom sa žiada o výkon. Je pravda, že odôvodnenie uvádza „splnenie dlhu povinným v čase výkonu“ ako príklad dôvodu zamietnutia výkonu, ktorý je prípustný podľa článku 21 nariadenia č. 4/2009.²⁴ Je pravda, že za týchto okolností vo veci samej nie je možné uplatniť článok 21.²⁵ Skutočnosť, že článok 21 sa nachádza v oddiele 1 kapitoly IV, sa však môže vysvetliť v kontexte zrušenia systému doložky vykonateľnosti z dôvodu potreby stanoviť určité obmedzenia dôvodov zamietnutia výkonu, ktoré sú k dispozícii podľa vnútroštátneho práva. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že sa zaplatenie dlhu v čase výkonu považuje za jeden z prípustných dôvodov na zamietnutie výkonu, ak to ustanovuje právny poriadok členského štátu výkonu v rámci oddielu 1 kapitoly IV, to platí a *fortiori*, pokiaľ ide o oddiel 2 kapitoly IV, ak sa neuplatňujú obmedzenia týkajúce sa dôvodov zamietnutia výkonu, ako sú dôvody uvedené v článku 21.²⁶

23 Toto ustanovenie upravuje právo uplatniteľné na právo verejných orgánov konať namiesto oprávneného na výživné a požadovať náhradu, ako aj pravidlá uplatniteľné na uznávanie, vyhlásenie vykonateľnosti alebo výkon rozhodnutia vydaného proti povinnému platiť výživné.

24 Toto ustanovenie uvádza, že dôvody zamietnutia alebo pozastavenia výkonu podľa práva členského štátu výkonu sa majú uplatniť, pokiaľ nie sú nezlučiteľné s uplatňovaním ostatných odsekov tohto článku.

25 Ako sa uvádza v bode 7 vyššie, nariadením č. 4/2009 sa v kapitole IV zriaďuje dvojkoľajový systém. Oddiel 1, do ktorého patrí článok 21, ruší vykonateľnosť rozhodnutí vydaných v členskom štáte, ktorý je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007. Oddiel 2 však zachováva systém doložky vykonateľnosti v prípade rozhodnutí vydaných v členskom štáte, ktorý nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007. Aj keď Poľsko a Nemecko sú viazané Haagskym protokolom, oddiel 1 sa v tomto prípade neuplatňuje z dôvodu prechodných ustanovení nariadenia č. 4/2009. Podľa článku 75 ods. 2 písm. s) sa uplatňujú oddiely 2 a 3 kapitoly IV „rozhodnutia vydané v členských štátoch predtým než začatia uplatňovania tohto nariadenia, ktorých uznanie alebo vyhlásenie vykonateľnosti sa navrhuje po uvedenom dni“. Podľa článku 76 sa nariadenie č. 4/2009 začalo uplatňovať 18. júna 2011. V dôsledku toho sa oddiel 1 na tento prípad nevzťahuje, pretože rozhodnutie o výživnom, ktorého výkon sa žiada, bolo vydané v Poľsku 26. mája 2009 a odporkyňa požiadala o uznanie 20. júla 2016.

26 Skutočnosť, že nariadenie č. 4/2009 neobsahuje žiadne výslovne ustanovenie upravujúce túto otázku v oddiele 2 kapitoly IV, v ktorom ostáva systém doložky vykonateľnosti v platnosti, nie je prekvapujúca. Rôzne nariadenia EÚ v oblasti občianskej spolupráce, ktoré sa stále spoliehajú na systém doložky vykonateľnosti, obsahujú dôvody zamietnutia uznania, ale vo všeobecnosti neobsahujú žiadne pravidlá týkajúce sa dôvodov zamietnutia výkonu, pričom sa na tento účel spoliehajú na vnútorné pravidlá štátu. Pozri napríklad JIMENEZ BLANCO, P.: La ejecución forzosa de las resoluciones judiciales en el marco de los reglamentos europeos. In: *Revista Española de Derecho Internacional*. 2018, zv. 70, s. 101 – 125.

83. Po tretie obmedzenia stanovené vnútroštátnymi ustanoveniami uplatniteľnými v prejednávanej veci zabezpečujú, že dôvody, ktoré mohli byť uplatnené pred poľskými súdmi, nemôžu byť predložené prostredníctvom tohto procesného postupu nemeckým súdom. Ako objasňuje nemecká vláda, § 66 ods. 1 AUG umožňuje povinnému platiť výživné vzniesť námietky iba na základe okolností, ktoré nastali *po* vydaní rozhodnutia o výživnom. Nároky, ktoré sú základom napadnutého návrhu, založené na zaplatení výživného, sa nemohli uplatniť v konaní vo veci samej. Okrem toho treba poznamenať, že tieto nároky nebolo možné uplatniť prostredníctvom odvolania proti rozhodnutiu o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti pred nemeckými súdmi. Tieto súdy môžu takéto vyhlásenie zamietnuť alebo odvolať iba na základe dôvodov uvedených v článku 24 nariadenia č. 4/2009, pričom medzi nimi nie je uvedené zaplatenie dlhu.²⁷

84. Z toho vyvodzujem záver, že na návrh na zastavenie núteného výkonu na základe zaplatenia dlhu, sa vzťahuje konanie a podmienky výkonu, ktoré sa podľa článku 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 riadia právnym poriadkom členského štátu výkonu za rovnakých podmienok ako rozhodnutia vydané v tomto členskom štáte. Po prvé takýto návrh je vnútorne spojený s výkonom. Po druhé takýto návrh nemá za cieľ zmeniť alebo preskúmať rozhodnutie vo veci samej. Po tretie, neuvádza žiadne tvrdenie, ktoré by sa mohlo uplatniť pred poľskými súdmi počas konania, ktoré viedlo k rozhodnutiu vo veci výživného (ani v tejto súvislosti žiadny dôvod na zamietnutie alebo zrušenie vyhlásenia vykonateľnosti pred nemeckými súdmi).

85. Z týchto dôvodov sa domnievam, že právomoc rozhodovať o návrhu na zastavenie núteného výkonu na základe zaplatenia dlhu prislúcha súdom členského štátu, v ktorom sa má výkon uskutočniť. V záujme úplnosti by som rád zdôraznil dva body namiesto záveru. Po prvé analýza uvedená v týchto návrhoch a záver, ku ktorému sa dospelo, sa týkajú iba námietky založenej na zaplatení dlhu. Po druhé okrem tohto konkrétneho dôvodu tieto návrhy nezaujímajú žiadne stanovisko k celkovej zlučiteľnosti článku 767 ZPO s právom Únie.

V. Návrh

86. Navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Amtsgericht Köln (Okresný súd Kolín nad Rýnom, Nemecko), takto:

Nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti, a najmä jeho článok 41 ods. 1 sa majú vykladať v tom zmysle, že súdy členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon rozhodnutia o výživnom vydaného v inom členskom štáte, majú právomoc rozhodovať o návrhu na zastavenie núteného výkonu, pokiaľ je bezprostredne spojený s vykonávacím konaním, nepožaduje zmenu alebo preskúmanie rozhodnutia o výživnom a je založený na dôvodoch, ktoré nemohli byť vznesené pred súdom, ktorý vydal rozhodnutie o výživnom. Zdá sa, že tieto podmienky sú v prípade návrhu na zastavenie núteného výkonu založenom na zaplatení dlhu, o aký ide v prejednávanej veci, splnené, čo však musí vnútroštátny súd v konečnom dôsledku overiť.

²⁷ Článok 34 ods. 1 nariadenia č. 4/2009.